A°. 1827. N°. 28.

LEYDSCHE COURANT.

MAANDAG DEN 5 MAART.

KENNISGEVING VAN DE DAGEN DER LOTING VOOR DE *NATIONALE MILITIE.*

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD LEYDEN, — ontvangen hebbende de *alphabetische naamlijst* van alle de personen, die aan de ligting der Nationale Militie van dezen Jare 1827 deel moeten nemen, — brengen bij dezen ter kennis van de belanghebbenden, dat voornoemde naamlijst ter visie van elk en een iegelijk zal leggen, in een der vertrekken van het Raadhuis, van Dingsdag den 27 Februarij tot Dingsdag den 6 Maart daaraanvolgende, 's morgens van 10 tot 's namiddags ten één ure, ten einde een ieder in staat zoude zijn, om, ingeval hem op die lijst eenige personen of omstandigheden mogten voorkomen, die op dezelve nog zouden behooren te worden aangeteekend of daarvan moeten worden weglaten, hiervan aan den Heer Militie-Commissaris kennis te geven; — alsmede dat de loting zal plaats hebben in de *burger-Hoofdwacht*, en wel:

Op Woensdag, den 7 Maart 1827.

Des voormiddags ten *tien* ure, voor de ingeschrevenen, wier familie-naam begint met de letters
A, B en C.

Ten *twaalf* ure, voor hun, wier familie-naam begint met de letters
D, E, F, G en H.

En des namiddags ten *twee* ure, voor die genen, wier familie-naam begint met de letters
I, K en L.

Op Donderdag, den 8 Maart 1827.

Des voormiddags ten *negen* ure, voor zoodanigen, wier familie-naam begint met de letters
M, N, O, P en Q.

Ten *elf* ure, voor hun, wier familie-naam begint met de letters
R, S, T en U.

En eindelijk 's namiddag ten *één* ure, voor die genen, wier familie-naam begint met de letters
V, W, Y en Z.

Zullende ieder opgeschrevene bij een biljet worden opgeroepen, om tot de loting der voorsz. plaatse op te komen, op den dag en het uur, in deze kennisgeving uitgedrukt.

En vermanen Burgemeester en Wethouders voornoemd alle de genen, wien zulks zoude mogen aangaan, om tot de loting op te komen, op de plaats, dag en uur, in het oproepings-biljet vermeld; terwijl de zoodanigen, welke door ziekten of andere wettige redenen belet wierden aldaar te verschijnen, zich door hunne Ouders, Voogden of Curators zullen moeten laten vertegenwoordigen. — Waarschuwende bij dezen, dat tegen de genen, welke in het een of ander nalatig mogten blijven, overeenkomstig de wet zal worden gehandeld.

Aldus gedaan en gepubliceerd bij H. H. Burgemeester en Wethouders der Stad Leyden, op den 26. Februarij 1827.

D. MULLER MASSIS, *Wethouder.*

Ter ordonnantie van dezelve,

P. A. DU PUI.

FRANKRYK.

PARYS den 24 Februarij. In de Kamer der Gedeputeerden van heden, doet de Heer de Laurencin, namens de commissie tot de petitien rapport over onderscheidene verzoekschriften: onder anderen wordt er van deze melding gemaakt.

Op de petitie van eenen Heer Delorme uit Belgien, zeer lange aanmerkingen bevattende op de Pausen, Geestelijkheid, vrijheden der Gallicaansche Kerk, en de Jesuiten, wordt de orde van den dag gedecreteerd.

De klagte van den vrederegter van Sanze-Vauzaij, dat men twee begrafenissen in twee Kerken van zijn Canton gedaan had zonder de autorisatie, bij de wet vereischt, wordt naar den Minister van Binnenlandsche zaken verzonden.

Het verzoek van een gewezen korporaal op retraite, ridder van het legioen van eer, in naam van alle zijne makkers gedaan om het tractement van legionaris met het half jaar te mogen ontvangen, wordt naar den Minister van oorlog en Financien verzonden.

De petitien van de boekbinders van Parys, van de Kamer van Koophandel en de papierfabrijkanten van Ambert, van Rijssel, van Nancy, van Colmar, van Annonaij, van Nogent sur-Seine, van Nantes; van de Departementen Isere, la Manche en Calvados, van Sainte Suzanne, van Angouleme, van Brest, van St. Germain en Laije, in eerbiedige bewoordingen hunne vrees te kennen gevende voor de uitwerkselen der voorgestelde maatregelen bij het ontwerp van wet op de drukpers wordt naar de commissie verzonden, welke met het onderzoek van dat ontwerp belast is.

De discussien over het ontwerp van wet worden voortgezet en het geämendeerde 3de artikel dus gearresteerd:

„ Zullen overeenkomstig art. 14 en 15 der wet van den 21 October 1814 gestraft worden, alle drukkers, die een grooter getal exemplaren, of eenige gedeelten hoegenaamd van exemplaren, zullen hebben getrokken, dan het getal door hen in de verklaring uitgedrukt, die hij, ter voldoening aan het 14 artikel dierzelfde wet, zal gedaan hebben; onverminderd nogtans de meerdere aftrekken, bekend onder de benaming van misdruk, (*passe et defects*)."

Het amendement der Commissie op het 4de artikel, om onder de werkplaatsen van den drukker mede te begrijpen, die buitenshuis, waar men de gedrukte vellen, droogt, vouwt, innaait en bindt; wordt mede aangenomen, en het artikel, na onderscheidene discussien, dus gedecreteerd:

„ Alle verplaatsing of vervoering van eenig gedeelte der editie buiten de werkplaatsen van den drukker, vóór het uiteinde van het vertoef bij artikel 1 bepaald, zal als eene poging tot uitgaaf beschouwd worden.

„ Zijn onder de benaming *werkplaats van den drukker* begrepen de werkplaatsen buiten 's huis, waar de vellen druks gedroogd, gevouwen en ingebonden worden.

„ De poging tot de misdaad van uitgaaf zal in dat geval op dezelfde wijze gestraft worden, als de misdaad waarin artikel 1 voorziet."

De President laat het 5de artikel voorlezen, hetwelk, met eenige uitzonderingen, op de geschriften beneden *de 5 vellen*, een zegel bepaald van 1 fr. voor het eerste vel, en van 10 c. voor de volgende vellen. De commissie, zegt hij, heeft besloten, om dit artikel weg te laten, en stelt er een ander voor, dat strekt om aan een voorafgaande onderzoek van het Gouvernement te onderwerpen de brochures beneden de *twintig* vellen, en in een kleiner formaat dan in 18°. Indien, vervolgt de President, het artikel der commissie een amendement is, heeft het den voorrang om bediscutieerd te worden. In het tegendeelsch geval, zoude men eerst het artikel van het gouvernement moeten bediscutieren, en, ingeval het verworpen wierd, tot het artikel der commissie moeten overgaan. De President vraagt, dat de Kamer hier omtrent beslisse.

De President van den Raad der Ministers zegt: „ dat het artikel der commissie niets anders is dan het stelsel, waar door zij hetzelve wil doen vervangen; dat het gouvernement gevoegd heeft bij het ontwerpen van art. 5. In dezen opzigte moet ik, voor dat de Kamer over die vraag beslisse, verklaren, dat het gouvernement het 5de artikel slechts voorgesteld heeft, met oogmerk, om het verspreiden van geschriften, tot zelfs ten platte lande, in groote hoeveelheid en tegen lagen prijs, tegen te gaan. Daar het voorstel der commissie ten zelfde doele strekt, moet, naar ons inzien, de Kamer beginnen met alle de verschillende voorstellen te onderzoeken, die, hetzij door de commissie, hetzij door de andere leden der Kamer, zullen gedaan zijn om dat doel te bereiken; en wij kunnen verklaren, dat, wanneer er zich eenig bevind, hetgeen de Kamer waardig oordeelt om door de Kamer aangenomen te worden, wij ons met de commissie vereenigen zullen, om de weglating te verzoeken van het artikel, dat wij voorgesteld hebben." (Groote beweging; verscheidene stemmen: waarom niet dadelijk?)

De Heer Bonnet, rapporteur, verklaart, dat de commissie, na het 5de artikel, betrekkelijk het zegel, te hebben weggelaten, een middel gezocht heeft om in de gevaren te voorzien, der overgroote verspreiding der kleine geschriften, in een overdreven zak-formaat, en daardoor alleen zeer gemakkelijk aan de waakzaamheid te ontsnappen. Men moest zich dus dadelijk bezig houden met de aanneming of verwerping van het artikel van het Gouvernement, en, indien dit verworpen wierd, overgaan tot het additioneel artikel, door de commissie voorgesteld.

De Minister van Binnenlandsche Zaken verzekert, dat, hoe men het artikel der commissie beschouwe, het altoos een amendement is, en dat men het dus vóór de hoofdbeschikking in overweging moet nemen.

De Heer de Berbis (medelid der commissie) herhaalt de verklaring van den rapporteur.

De President brengt in omvraag: of het artikel der commissie als een amendement moet beschouwd worden, en verklaart, na eene tweede proef, dat de Kamer beslist heeft, dat het geen amendement is, en dus het artikel van het Gouvernement het eerste moet bediscutieerd worden, (levendige en voortgezette indruk.)

Na de andermale voorlezing van het 5de artikel van het ontwerp van wet, zegt de President, dat de Heer Forbin des Issarts een amendement voorgesteld heeft, strekkende om niet alleen het beginsel der dispositie, maar ook de daarbij gemaakte uitzonderingen te wijzigen. Hij stelt op dit oogenblik slechts het eerste gedeelte voor.

„ Alle geschrift van *vijf vellen* en minder, zal onderhevig zijn aan een bepaald zegelregt van *vijftig centimes* voor ieder exemplaar."

De Heer Forbin des Issarts ontwikkeld zijn voorstel. Hij eindigt zijn betoog met deze sluitreden: „ Ja, voor God en voor mijn Koning, op mijn eer en op mijn gevoelen, verklaar ik opregt en vrij, dat ik het geluk van mijn vaderland in gevaar oordeel door de tegenwoordige losbandigheid der drukpers, en het noodzakelijk acht om ze te beteugelen."

De Heer Beaumont zal het spreekgestoelte beklimmen; maar de verdere deliberatien worden tot Maandag verschoven.

— *Den 27 Februarij.* De deliberatien over het ontwerp van wet op de drukpers worden hervat.

De President leest de nieuwe redactie voor van het

(*Het vervolg op den kant van deze bladz.*)

amendement van den Heer Forbin des Issarts op het 5de art., hetgeen deze in de vorige zitting, in zijn geheel ontwikkeld had, en dus met de daarbij gespecificeerde uitzonderingen, (zijnde, op eenige na, alle de geschriften, welken, ingevolge de uitzonderingen art. 2 vermeld, dadelijk na de erlegging mogen uitgegeven worden.)

De Heer Mouillé ontwikkelt een bij-amendement, strekkende om het artikel dus te redigeren:

„ Alle geschrift van vijf vellen en minder, hetwelk *Staatkundige* of *Godsdienstige* zaken behandelt, zal aan een bepaald zegel van 50 centimes voor ieder exemplaar onderworpen zijn. Ingeval van contraventie, zullen de drukkers, uitgevers en verspreiders gestraft worden met eene boete van 3000 fr. De uitgaaf zal daarenboven ingehouden en vernietigd worden. Zijn nogtans van deze beschikkingen uitgezonderd de redevoeringen en gevoelens der leden der beide Kamers, gedurende hare zitting; de catechiseer-, gebedenboeken en van Godsdienstig onderwijs, door de Bisschoppen in hun bisdom en de consistorien goedgekeurd; en de dagbladen, berigten, advertissementen, die reeds door de bestaande wetten aan een bepaald zegel onderworpen zijn."

De Heer de Beaumont voert het woord, en zegt, dat de bestrijders zoo wel als de voorstanders van het ontwerp van wet, het nadeelige erkenden der kleine werkjes, die voor een geringe prijs het zedebederf verspreiden, en dat het nuttig was om er tegen te voorzien. Men stelde daartoe drie middelen voor: het ontwerp van het Ministerie, dat der Commissie en dat van den Heer de Boucherolles, met andere woorden, de vernietiging, de preventie en de beteugeling.

(Het niet voorgenomen amendement van den Heer Boucherolles bestaat om het 5de artikel door de volgende bepaling te vervangen:

„ De boeten en andere correctionele straffen, waartoe een werk aanleiding zal gegeven hebben, zullen niet minder kunnen zijn, dan het dubbelde van het *minimum*, indien dat geschrift gedrukt en herdrukt is in een formaat beneden het in 18°, of indien het niet meer dan vijf vellen bevat, in welk formaat het zij.")

Want, zegt de spreker, het amendement van den Heer Forbin is slechts een dimunitief van het ontwerp van het Ministerie, en dit vernietigt de vrijheid der drukpers en verkracht het charter, wanneer het de brochures over staatkundige punten aan een zegelregt onderwerpt, hetgeen met een verbod gelijk staat. Het is daar en boven niet genoezaam om het kwaad te stuiten, daar men de stoffe maar uit te breiden heeft om van het zegel bevrijd te wezen.

Hij zou de oorzaak niet onderzoeken van den vloed van goddeloosheden, godslasteringen, onzedelijkheid, losbandigheid, dien de geest des kwaads, met zoo volle stroomen omstreeks het midden der vorige eeuw storten deed. Gedurende de omwenteling had dezelve ongetwijfelt ongestoort kunnen rondloopen, en nogtans wat hebben wij (ik spreek tot mijne mede uitgewekenen, tot diegenen voornamelijk, die in 1814 zijn terug gekeerd) wat hebben wij bij onze terugkomst in ons Vaderland gevonden, dat wij verlaten hadden ten prooi der ingewortelde zedeloosheid? Eene vlijtige jeugd, bescheiden, zich op hare pligten toeleggende, zelfs godsdienstig, en ik durf hier het getui-

(*Het vervolg op de volgende bladz.*)

genis inroepen van den aanzienlijken prelaat, wiens welsprekende en overredende stem, die leergierige jeugd aan den stoel der waarheid gebonden hield: werpt, Mijn Heeren, uwe blikken in het binnenste onzer huizen, en ziet die Jongelieden, Vaders van huisgezinnen geworden, en zegt mij, of gij de zeden der oude tijden zult betreuren.

„ Ik weet, vervolgt de spreker, dat onze toestand, in dat opzigt, gelijk in verscheidene andere, sedert eenige jaren, verre van verbeterd is. Ik zal er de oorzaken niet van navorschen; maar hiervan ben ik zeker, dat het hulpmiddel voor de kwaal, waaronder wij lijden, niet gelegen is in het terugkeeren der onwetendheid en barbaarschheid.

„ Neen ik wil de losbandigheid, niet; dat men mij een ontwerp van wet brenge, die inderdaad de Godsdienst, de zeden, des naasten goede naam en faam bescherme, de vierscharen krachtdadig wapene om de pogingen derj kwaadwilligheid te beteugelen; en zij heeft mijne stem. Maar ik verstoot eene wet, die verblind in hare gramschap, tergelijker tijd, de goede en slechte leeringen verbant, die niet alleen de godloozen en losbandige voortbrengselen treft, maar tevens het godsdienstig geschrift, bestemd om het volk omtrent zijne pligten te onderrigten, en den nuttigen raad aan het menschdom gegeven; die om eenige vergiftige planten te verstikken, geen ander middel vindt, dan ons den klassieken grond geheel dor te maken, die, onder voorwendsel van de eer der huisgezinnen te beschermen, ze ter beschikking stelt van den minsten ambtenaar van het parket.

„ Neen, ik wil geene omwenteling, Mijn Heeren, ik heb alles bij de omwenteling verloren, en niets bij de restauratie gewonnen. Indien ik eene omwenteling zocht, zoude ik onze Ministers trachten te overreden, dat geheel Frankrijk bestond in den kring, welke hen omgeeft, en dat wanneer die kring voldaan is, al de wereld vergenoegd moet zijn; ik zou eenen zoo dikken nevel van wierook om hen verrijzen doen, dat zij de tegenkantingen niet zouden merken die zich buiten dien naauwen kring voorbereidden, en wanneer zij zich dezelve niet meer zouden verbergen kunnen, zoude ik hun zeggen, dat men ze moet verbrijzelen, en door geweldige Staats - maatregelen regeren. Dus zoude ik hen langs eene zachte glooijing tot op den rand van den afgrond brengen, waar alle de beguichelingen voor eene verschrikkelijke wezenlijkheid zouden plaats maken. Ziet daar, Mijne Heeren, wat ik doen zoude, indien ik eene omwenteling wilde. Maar ik wil de vastheid en duurzaamheid der wettige troon, ik wil de Monarchie met de instellingen, die ons het charter verzekert. Ik wil, dat de troon op twee onwankelbare grondslagen steune, de liefde van het volk aan den eenen kant, en van den anderen de getrouwheid aan de verbindtenissen. Ik stem tot het verwerpen van het amendement en het artikel.

De Heer de Saint-Géry weldt in aanmerkingen uit, waarom hij paal en perk wenscht gesteld te zien aan de overstrooming der kleine, losbandige en lasterende schriften.

De Generaal Sebastiani voert vervolgens het woord: tegens het artikel en de amendementen der Heeren de Forbin des Issaras en de Maquillé, als niet alleen preventive maar zelfs verbiedende maatregelen bevattende, die vooral onschuldige werken treffen zouden.

Men wilde eene belasting leggen, en wel eene belasting niet van beteugeling maar van preventie. — Hij zag ook gevaren voor Frankrijk, den troon en de maatschappij, maar hij vond ze niet in de ongenoegzaamheid der wetten op de drukpers, maar in Frankrijks godsdienstigen toestand, in den tegenwoordigen gang van een gedeelte der Fransche geestelijkheid. Hier stond de Generaal in eene breedvoerige verhandeling te treden, die hij echter afbrak, op de vrij algemeene aanmerking, dat de Generaal zich te zeer van het eigenlijke punt in discussie verwijderde.

De Heer de la Broissière wil de amendementen, betrekkelijk het zegel, verdedigen, en in subsidie dat der commissie.

De President herstelt de orde der discussie, die thans, zegt hij, loopt over het neven-amendement van den Heer de Maquillé op het voorstel van den Heer Forbin des Issards.

De Heer de la Broessière voert het woord, onder eene gestadige beweging tusschen de leden der Kamer, zoodat zijne conclusie niet genoteerd is.

De Heer de Pardessus verwerpt de amendementen en de neven-amendemenen, zich voorbehoudende om zijne toestemming te geven aan het voorstel der commissie en van den Heer de Boucherolles.

De Minister van Financien leest eene geschrevene redevoering; bewijst de noodzakelijkheid om eenen nieuwen maatregel te nemen tegen de kleine geschriften, uit het schandelijk misbruik, dat zij van de dierbaarste vrijheden, van de vrijheid der drukpers maken, zoo in het Godsdienstige als in het Staatkunstig opzigt. De goedkoopte dier geschriften, beweert Z. Exc., doet ze vermenigvuldigen: het zekerste middel om ze te beteugelen is dus om ze duurder te maken, en het eenvoudigste en natuurlijkste daartoe, om ze met een zegelregt te bezwaren.

Het voorgestelde der Commissie was niet genoegzaam: door zich van een grooter formaat dan het in 18° te bedienen, werden de kosten van drukken verminderd en het doel der wet gemist. Z. Exc. wist wel, dat een grooter formaat veel minder druks bevattede; maar het verschil was weinig aanmerkelijk. Men had gezegd, dat men de belasting zoude ontduiken, door de brochure tot 5 en 1 vierde vel uit te breiden; maar alle wetten, die een zeker eindperk voor de zegelbelasting stelden, waren aan dergelijke ongelegenheden onderhevig.

„ Ik kom, zegt Z. Exc., aan het amendement der Commissie. De vrijheid der drukpers is eene concessie door het Charter gedaan. Het wetgevend ligchaam, bestaande in den Koning met de beide Kamers, kan zonder tegenspraak, die vrijheid wijzigen; maar de noodzakelijkheid van de vrijheid der drukpers is eene der voorwaarden die het vertegenwoordigend Gouvernement aankleven. Ik begrijp niet hoe de commissie dien weg heeft kunnen inslaan om aan het Gouvernement de keus over te laten, tusschen de werken die op deze of gene wijze zullen kunnen worden gedrukt. Z. Exc. vindt in dat amendement ernstige ongelegenheden; het behoedt niet tegen het kwaad, dat men verhelpen wil."

Z. Exc. haalt verder eene dergelijke wet aan, die in 1819, onder dezelfde omstandigheden (hetgeen tegengesproken wordt) in Engeland zoude gemaakt zijn. Beweert dat het voorstel van het Gouvernement uit geene finantieele maatregel is, verklaart nogtans dat het zich vergenoegen wil met hetgeen de Kamer zal toestaan.

De Heer de Berbis wederlegt den Heer Villèle bondig. Slechts een gezegde doet zich hooren; maar het zegt veel: „ dat mag eene goede en opregte oppositie heeten."

— De Heer Maubreuil heeft van het vonnis der correctionele Regtbank geappelleerd.

— *den 27 Februarij*. In de Kamer der Gedeputeerden van heden worden de amendementen van de Heeren de Maquillé en de Sorbin des Issares op het 5de art. van het ontwerp van wet op de drukpers verworpen, en zoo ook, met eene groote meerderheid, het artikel zelve; naauwlijks zijn er dertig of veertig leden, bij de tweede proef, van de ministeriele banken opgestaan.

De President leest het art. der commissie voor:

„ Alle geschrift van twintig vellen en minder, zal niet kunnen gedrukt of herdrukt worden in een formaat kleinder dan in 18°, zonder eene autorisatie die te Parys door de directie van het boekwezen, en in de Departementen door de Prefecten en Onder-Prefecten zal gegeven worden.

„ In geval van contraventie, zullen de drukkers, uitgevers en verspreiders gestraft worden met eene boete van 3000 fr.; de uitgaaf zal daar bij ingehouden en vernietigd worden.

De Heer de Boucherolles, zegt de President, heeft als neven - amendement op dat artikel voorgesteld, dit artikel:

„ De boeten enz. (zie hier boven.")

De Kamer verklaart, met eene zwakke meerderheid, dat hetzelve geen bij-amendement (*sous-amendement*) is.

Dus openen zich de discussien over het voorgestelde artikel der commissie.

De Heer Clausse de Coussergues stelt een bij-amendement voor, strekkende om aan de goedkeuring van het Gouvernement te onderwerpen de geschriften van minder dan 20 vellen, en beneden het formaat in 12°. (in plaats van in 18°.)

Hetzelve wordt met eene zwakke meerderheid aangenomen.

De President leest het artikel der commissie voor, gewijzigd overeenkomstig het gezegde bij-amendement.

De Heer Heyde de Neuville spreekt hevig tegen het artikel.

De Heer Miron de l'Espinay stelt een nader bij-amendement voor, „ om namelijk de geschriften, in plaats van tot 20 vellen, tot 5 vellen druks, te bepalen."

De Heer Bonnet verzoekt, dat dit nieuwe voorstel aan de commissie verzonden worde; er ontstaat verwarring. De Heer de Villèle (van zijne plaats te midden van het gedruisch): „ Ik heb slechts een woord te zeggen. Ik heb geene beweegreden hoegenaamd om het artikel der commissie, met de wijzing die men voorstelt, te verwerpen." Bij herhaalde proef, wordt het geämendeerd artikel der commissie met het bij-amendement van den Heer Miron de l'Espinay naar de commissie verzonden, om in de zitting van morgen daarop te rapporteeren.

— 5 pCts. 101 fr. 45 c.; 3 pCts. 69 fr. 5 c.; Bank-Actien 1985.

NEDERLANDEN.

LEYDEN den 4 Maart. De Bataviasche dagbladen zijn wij verwachtende, en de staat van zaken zoude er zich goed bevinden. De Londensche papieren van den 24 Februarij melden het herstel van den Heer Canning, die een bijzonder gehoor bij den Koning gehad heeft, en buiten wien er zeker niet zal voorzien worden in de vakature, door Lord Leverpool, die zich eenigzins beter bevindt.

Gecons. 83 en 3 vierde; Bres. 65 en 3 vierde; Chili 37 en 1 half; Columb. 38; Mex. 68; Russ. 90.

Van Dusseldorp tot Emmerik, waren den 28ste de seinschoten gedaan, dat het boven-ijs afdrijvende was; den 2den dezer is het ijs bij Nijwegen aan het kruijen gegaan; voor Arnhem was het ijs toen ook in beweging geweest, maar niet doorgedreven. Dien dag was het reeds in het Mallegat en in de Kil opgebroken, en ook van voor Dord en uit de Noord verdwenen. Binnen 24 uren, dacht men zou het ook wel te Papendrecht, en tot aan Gorinchem geheel opbreken; hetzelfde zag men op de Lek te Vreeswyck te gemoet.

MENGELINGEN,

OVER DEN STAAT DER BRITSCHE MAGT IN INDIE.

Uit het Londens tijdschrift: *the Oriental Herald*.

Vergeleken met hetgene over dit onderwerp geschreven is door den Heer DE SISMONDI, in de *Revuë Encyclopedique*.

Eene algemeene strekking schijnt het menschdom op te tijden van verstandelijke en zedelijke beschaving op te voeren: zij verheft de beide vaste landen van Amerika tot het vol en onverdeeld genot der vrijheid; zij gunt aan de Zwarten de weldaden der Civilisatie, zoo wel te *Sierra Leone* als op *Haïti*; zij vestigt een nieuw Europa in *Australie*, alwaar met bewonderenswaardige

(*Het vervolg op den kant van deze bladz.*)

snelheid volkrijke handeldrijvende Steden zich verheffen, voorzien van al de voordeelen, welke oud Engeland bezit. Maar, deze beweging en strekking, welke het hart van den Wijsgeer met vreugde vervult, en hem tot troost verstrekt bij zoo vele rampen, welke hij, of lijden of aanschouwen moet, doordien zij hem het hoopvol vooruitzigt opent, dat de geslachten, welke na hem zullen komen, beter en gelukkiger zullen zijn, doet zich tot nogtoe slechts zeer flaauwelijk bespeuren in het uitgestrekte Rijk van Indië. In alle landen, alwaar de civilisatie allengs voortgaande is, ziet men dat de onderwijzers van het menschelijk geslacht de meest geciviliceerde volken van Europa zijn, die, met de werkzaamheid, welke hun eigen is, zich over den ganschen aardbol verspreiden, en zelfs aan de meest verwijderde volken hunne nijverheid, hunnen koophandel en daarbij ook hunne denkbeelden overbrengen, en dus door de opvoeding, welke zij geven, aanwinst doen van verstandige schepsels voor de menschheid en vrienden van het vaderland; maar Indië is een gesloten land voor die weldoeners des menschelijken geslachts. De maatschappij van kooplieden (de Engelsche Oost-Indische Compagnie), welke dat groote Rijk beheerschen, houden deszelfs inwoners buiten allen invloed. Het Britsch Gouvernement heeft verdragen van koophandel gesloten met de meeste der Republieken in Amerika, die voormaals Spaansch waren, het heeft aan deszelfs onderdanen de vrijheid gewaarborgd om gronden aan te koopen, om mijnwerken te ontginnen, en allerlei soort van nijverheid uit te oefenen in de meest verwijderde landen, om aldaar zelfs te blijven wonen, ingeval van oorlog, onder bescherming derzelfde wetten als de burgers van Amerika; of wel wanneer zij die landen weder willen verlaten, heeft het Britsch Gouvernement hun een geheel jaar onverlet gewaarborgd na den aanvang der vijandelijkheden, om over hun eigendom te mogen beschikken. Geene der verrigtingen van het Britsch Ministerie heeft aan hetzelve meerdere populariteit verschaft, dan het sluiten dezer traktaten. Maar het Rijk van Indië behoort aan het Britsch Gouvernement, en die kostbare voordeelen, welke het voor de Engelschen verworven heeft in Mexiko, in Peru en Buenos Aijres, weigert hetzelve hun in Indostan. Geen Engelschman kan aldaar gronden of landen aankoopen; geen Engelschman mag aldaar een tak van nijverheid vestigen, welke zich aan den grond en aan den bodem des lands hecht; niemand mag werkzaam zijn om de inboorlingen van Indie tot den rang van Engelschen te verheffen, of door hen de kunsten van Engeland te onderwijzen, tevens ook de wijze van denken en gevoelen der Engelschen bij te brengen. De Brit, die uit Mexiko en *Rio de la Plata* niet verbannen mag worden zonder een voorafgaand vonnis, kan zonder voorafgaand regterlijk onderzoek, zonder formaliteit uit *Bombaij* en *Calcutta* gedeporteerd worden; zijn eigendom, hetwelk onschendbaar is, midden onder de Spaansche Kreolen, en de koperkleurige inboorlingen van Amerika, kan vernietigd worden onder de oogen zelve van de Engelsche regtbanken, op den eersten gril der Engelsche Oost-Indische Compagnie.

Het vaste land der beide *Amerika's* is veel uitgestrekter dan dat van Indie; maar er ontbreekt veel aan, dat het eenen even talrijke bevolking zoude bevatten, of

(*Het vervolg op de volgende bladz.*)

dat die bevolking in onderscheidene opzigten dezelfde hoogte van beschaving zoude bereikt hebben. Indië bevat ten minste honderd millioen menschen; dat is even zoo veel als de bevolking van Europa, in zoo verre als dezelve wezenlijk geciviliseerd is, afgerekend de landen, welke onder de scepter van Oostenrijk en Rusland zijn. De Indianen, wel verre van barbaren te zijn, zijn al sedert veel langer tijd *geciviliseerd* dan wij: zij zijn ons vele eeuwen op den weg der maatschappelijke beschaving vooruit geweest, in de volmaking van den akkerbouw, van de kunsten van nijverheid, in de kennis der letteren en der cijfers, welke wij van hen ontvangen hebben, in den smaak voor de dichtkunst, in de studie der bovennatuurkunde, en zelfs in die kunst, welke zekere lieden als de eenige en algeheele wetenschap van het Gouvernement, als de geheele regeerkunde beschouwen, te weten: de regelmatigheid en vaardigheid in het gehoorzamen. Maar de Indianen hebben sedert meer dan één duizendtal jaren den invloed ondervonden van een verbond, hetwelk vrij wat gelijkvormigheid heeft met dat, hetwelk Europa sedert een tiental jaren zich heeft zien vormen; dat is te zeggen, van een eedgespan, hetwelk alle burgerlijke of militaire magten met het Priesterdom hebben aangegaan, ten doel hebbende om het menschdom te beletten van immer ofte ooit de grenslijn van *civilisatie* te overschrijden, tot welke hetzelve gekomen was, om binnen dezelve stilstaande (*stationnair*) te blijven, gedurende den loop der eeuwen, elken voortgang te stremmen, ten einde de volken allengs rugwaarts te doen gaan en in eenen staat van verstandelijk onvermogen te houden.

De oorspronkelijke in het land zelve geboren en van ouds af inheemsche Vorsten, zijn sedert langen tijd van hunne tronen gestoten en van hunne magt beroofd; maar de veroveraars dier landen, de *Muzulmannen*, *Mogols* en *Tartaren* zijn aan dezelfde beginselen getrouw gebleven en in hetzelfde regeringstelsel blijven volharden; hoezeer in de zaken van geloof en Godsdienst verschillende van het *Hindousche* priesterdom, hebben zij echter het staatkundig systema derzelven geheel en al aangenomen, om den mensch onder het juk te houden, hem te voeden en te verplegen als een werkdier, dat door zijne nijverheid nuttig voor allerlei huiswerk zijnde, in zoo verre, maar ook niet verder, verdient ontzien te worden, maar niet als een vrijwerkend wezen. De Engelsche Oost-Indische Compagnie den scepter van den *Mogol* gegrepen hebbende, is op hare beurt in het heilig verbond van Indie getreden tegen de ontwikkeling van den menschelijken geest: zij heeft zich voornamelijk bevlijtigd om alles in stilstand te houden; zij heeft verklaard, dat zij zich tegen alle soort van kolonisatie verzetten zoude; zij heeft, zoo veel zij kon, de invoering van het Christendom belet; zij heeft met de onverzettelijkste hardnekkigheid, alle vestiging van scholen geweigerd; en, toen zij eindelijk zoo verre gedrongen werd om aan de openbare opvoeding eene jaarlijksche som te besteden, die met twee duiten (*a farthing*) voor de opvoeding van elk kind gelijk stond, heeft zij nog gewild, dat het grootste gedeelte dezer som dienen zoude tot dotatie van *Sanskritische* kollegien om fabelen en bijgelovigheden van *Brama* te onderwijzen aan hen die gereed schenen om dezelve te willen vergeten.

Maar de kracht der dingen, de gisting der eeuw, de Europische werkzaamheid beginnen eindelijk te zegepralen over de staatkunde der Compagnie. Wanneer de massa van het *Hindousche* volk elke drijfveer tot loffelijke wedijver, alle hoop van vordering verloren hebbende, nu welligt nog meer verlaagd is dan hetzelve onder het jok der Musulmannen geweest is, zoo bestaat er, aan den anderen kant, in datzelfde volk een zeker getal menschen die wederom beginnen te denken, en die zich wederom boven hunnen gewonen handenarbeid en hunne rijstvelden beginned te verheffen, die Engelsch geleerd hebben, die reeds eenige bekendheid bezitten met de Wijsbegeerte en de Wetenschappen van Europa, die, met een woord, weder allengs voortgaan naar dien staat van beschaving, welke door de Voorzienigheid voor den mensch bestemd is.

Deze nieuwe werkzaamheid en dit streven naar een meer uitgebreid onderwijs wordt krachtig ondersteund door eene klasse van menschen, welke met elken dag talrijker wordt in *Indië*, en die bestemd is om aldaar eenmaal eere groote rol te spelen, het is namelijk die klasse van menschen, welke men gewoou is de *halve kaste* te noemen, zaamgesteld uit de zonen van Engelschen en Indianen. Er zijn zeer weinig Europeërs die in dit brandende klimaat geen huwelijk voor *zekeren tijd* aangaan, hetwelk uit een rein zedelijk oogpunt beschouwd niet zeer lofwaardig te achten, maar niet te min door het algemeen gebruik gewettigd schijnt; het is dus niet naar de gewone evenredigheden der onwettige geboorten dat men den aanwas der *halve-kaste* moet berekenen, maar naar de duizenden van ongehuwden die jaarlijks in Indië komen, en die alle, wanneer zij naar het Vaderland terug reizende, eene familie in Indië achterlaten. Die zonen krijgen voor het grootste gedeelte eene Engelsche opvoeding; zij vereenigen dus de kennis der taal, der wetten en der vrijheden hunner Britsche vaders bij die der talen zeden en meeningen van het Oosten. De Compagnie, welke tegen hen de hevigste achterdocht en naijver koestert, weigert standvastig om immer ofte ooit eenig mensch uit deze *halve-kaste* ook zelfs in het allergeringste postje hetzij in het burgerlijke, hetzij in den krijgsdienst aan te stellen, die tot hare beschikking staan. Deze lieden zijn dus over het algemeen genoodzaakt geweest om zich aan den koophandel te wijden, en vele onder hen hebben daarmede zoo wel in de Britsche bezittingen als in de Staten der inlandsche Vorsten die aan de Britten cijnsbaar zijn, zeer aanzienlijke fortuinen verworven.

Een der eerste gevolgen van de vernieuwing der beweging in den menschelijken geest, onder de groote massa van menschen welke *Indië* bewonen, is de verschijning geweest van tijdschriften en dagbladen, geschreven door de Indianen zelve, of door de lieden der zoo even omschreven *halve-kaste* in de talen van het Oosten. Deze verschijning verspreidt over eene verstandige geciviliseerde bevolking, maar welker *civilisatie* van duizende jaren herwaarts dagteekent, al de begrippen die tot de hedendaagsche civilisatie behooren, in de geheele voorwaarts strevende beweging van eene Natie, welke zeker onder die behoort welke allermeest toegebragt hebben tot de verlichting en beschaving van het Heelal. De Engelsche Oost-Indische Compagnie heeft niet zonder smart en schrik dien lichtstraal bespeurd, welke in de diepten van den afgrond doordringt: zij heeft gevoeld dat menschen, die zij eene reeks van jaren als redelooze dieren behandeld had, op het punt stonden om menschen te worden door hun denkvermogen en een vermeerderd onderwijs en kundigheid; zij heeft zich om die reden de censuur aangematigd over alle periodicke geschriften, welke zoo wel in de talen van Indië als in het Engelsch uitgegeven worden, doch het schijnt, dat de Staatswetten deze aanmatiging van magt der Britsche Compagnie niet regtvaardigden.

Het is nogtans eene groote stap gedaan dat men de *Indianen* zoo ver gebragt heeft, om het genot en de behoefte te leeren kennen van dagelijksche bekendmakingen van voortbrengselen van den menschelijken geest, om weetgierige blikken te doen wandelen over het Heelal, om van hunne beheerschers rekening en verantwoording te vragen van hetgene deze magthebbers goedvinden van hen te maken, en voor hen, zoo als zij zeggen, te doen. Duitschland bezit eigenlijk even weinig als Indië eene volmaakte vrijheid van drukpers, en echter heeft eene onder censuur staande pers, doch welke zeer werkzaam is, Duitschland is door eene, hoe dan ook voorwaardelijke mededeeling van gedachten tot levendige werkdadigheid opgewekt; de verlichting dringt aldaar door in alle de rangen en betrekkingen der maatschappij; de verstandsbehoeften nemen aldaar met elken dag toe; en de Gouvernementen, hoe zeer zij geenerlei *Contrôle* over hunne verrigtingen gedoogen, en hoe zeer zij met al hun magt de bekendwording der publieke opinie beletten of verstikken, zoo durven zij echter niet nalaten dezelve te ontzien, om dat zij toch hare kracht ontwaar worden, en proefondervindelijk leeren kennen.

Voor het overige is, dank hebbe Mr. *James Buckingham*, voormaals uitgever van *het tijdschrift van Calcutta*, die door de Kompagnie uit Indie verdreven zijnde, te Londen een tijdschrift gevestigd heeft, onder den titel van *the Oriental Herald*, waar door hetgene aan de vrijheid der Indische drukpers ontbrak, van nu af aan in Engeland deszelfs aanvulsel vindt. Dat de *Indianen* dit toch nimmer vergeten, dat zij de onderneming van dien moedigen verdediger hunner regten zoo veel als in hunlieder vermogen is, ondersteunen, en nimmer het stilzwijgen laten opleggen aan den eenigen Advokaat die luide voor hen spreken kan. Ongetwijfeld is het een groot ongerief voor een *oppositieblad*, om zich door den afstand van een halve wereldkloot afgescheiden, te bevinden, van de abuizen, de wangedragingen, de misbruiken van magt, waarvan hij de beteugeling vordert, even als van de correspondenten die hem hunne berigten moeten mededeelen; maar, daar het nu eenmaal het lot van Indie is om door eene natie geregeerd te worden die op zulk eenen verren afstand van hetzelve geplaatst is: om dat, van den anderen kant die regerende natie volkomen erkend heeft de oppermagt der publieke opinie, die, wanneer zij zich eenmaal regt duidelijk en verstaanbaar verklaard heeft, onweerstaanbaar het Ministerie en de Kamers met zich medesleept, het is in het midden dier natie, op het brandpunt zelve der openbare meening dat de stem des Advokaats van Indie zich moet doen hooren. En waarlijk van alle belangen die immer ofte ooit aan menschelijke overweging en beraadslaging onderworpen zijn, is dat van *Indië* het uitgestrekste; maar nooit heeft het goed en het kwaad hetwelk de administratie doen kan, zich in zulke kolossale evenredigheden vertoond; nooit zijn de vraagstukken van algemeen welzijn vatbaar geweest om tot zulke duidelijke en eenvoudige stellingen terug gebragt te worden, dan daar. Wanneer het Engelsch publiek eenmaal belang begint te stellen in deze zaak, dan zal het zich zeer schielijk voor dezelve verklaren; en het zal uit zijne gedachten niet meer kunnen verbannen al het goede wat het doen, al het kwade wat het verhoeden kan. Maar men moet daartoe eene overwinning behalen op de gevoelloosheid (*apathie*) waarmede 's menschen geest veeltijds zaken die ver afgelegen zijn beschouwt. In het eerste opslag is *Indië* op hetwelk Engeland alles vermag, en *China* op hetwelk de Engelschen geenen invloed hebben, voor de Britten beide even onverschillig. Het is noodig dat Mr. *Buckingham* nadrukkelijk doe gevoelen, dat het eene zaak is, waarbij hun voordeel en hun pligt tevens betrokken is; hij moet er zich op toeleggen, dat hij gaarn en veel gelezen worde; hij moet geenerlei moeite ontzien om de algemeene aandacht te lokken; en hij moet ten dien einde alle uitmuntende talenten in Engeland ter zijner hulpe inroepen. Wanneer deze aandacht eenmaal degelijk opgewekt zijn, zullen de daadzaken genoegzaam zijn, om het gewenschte oogmerk te bereiken.

Indedaad, de Engelschen zullen voor hunne oogen het tafereel zien ontrollen van de ongeregtigheid, de proeven van roofzucht, van despotismus, van bestekking die te meer het algemeen gevoel zullen schokken, daar het de Engelsche naam zelve is, die zich daardoor bevlekt vindt. Zij zullen zich verantwoordelijk vinden voor God en de menschen wegens het lot van honderd millioen onderdanen die zij verkregen hebben door middelen en langs wegen welke met eene menigte misdaden bezoedeld zijn; en aan welke onderdanen zij een Gouvernement gegeven hebben, hetwelk het allerongerijmdste is, hetwelk men zich bij mogelijkheid kan voorstellen. Alsdan zal een ieder zijne zwakke stem bij het algemeen geroep voegen; iedereen zal zichzelven over zijn stilzwijgen en gevoelloosheid verwijtingen doen; iedereen zal door zijne bijzondere pogingen, de pogingen van het algemeen ondersteunen, ten einde van stonden aan de geheele afschaffing der Compagnie, zoodra de tijd van haar octrooij verloopen zal zijn,

(*Het vervolg op den kant van deze bladz.*)

voor te bereiden. Wie zou indedaad niet schaamrood worden, om het Gouvernement over een zoo aanmerkelijk gedeelte van het menschelijk geslacht aan eene Compagnie die alleen door handelsbelang gedreven wordt te vertrouwen; en het lot der volken als eene handelsonderneming te beschouwen; en toegestaan te hebben, dat geluk of ongeluk van millioenen menschen, de voortgang der maatschappelijke beschaving of der barbaarschheid, van den waren Godsdienst of van het veelgodendom, van de zedelijke opvoeding of van de onwetendheid, niet berekend worden in stuivers en penningen op eene rekening van balen en lasten, in de boeken eener naamlooze handelmaatschappij; door eindelijk tot eene Souvereiniteit die in actien of aandeelen gesplitst is, die dagelijks naar beursprijs gekocht en verkocht worden, in diervoege dat de Souverein van gister ten eenemale vreemd is aan het Indië van heden, en morgen wederom op nieuws Souverein kan worden, alleenlijk om dat hij geprofiteerd heeft van eene variatie van een half perCent in den cours op te koopen of te verkoopen.

IETS OVER DEN OORLOG TEGEN DE B I R M A N E N.

Uit *the Oriental Herald*.

Mede vergeleken met een artikel van den Heer *Sismondi*, in de *Revuë Encyclopedique.*

De oorlog met de *Birmanen* heeft reeds onmetelijke opofferingen van menschen en geld aan Engeland gekost; de krijgsbenden zijn bezweken voor de ziekten, gedurende twee regengetijden. Zeer schoone gewesten zijn verwoest; geen beslissende uitkomst heeft deze krijg nog opgeleverd, en inmiddels is de begoocheling der Indianen ten opzigte der Engelsche onoverwinnelijkheid verdwenen, want het geloof dat de Britsche krijgsknechten niet konden aan het wijken gebragt worden, is door de ervaring van het tegendeel, proefondervindelijk gebleken ijdel te zijn. Ook is de administratie blootgesteld geweest aan hevige verwijtingen, die aan dezelve bij deze gelegenheid van meer dan eene kant toegevoegd zijn. Naar eene beknopte beschouwing der papieren die tot dezen oorlog betrekking hebben, dewelke aan het Parlement voorgelegd zijn, ziet men dat het bezit van een nietsbeduidend klein eilandje, hetwelk nog daarenboven onbewoond was en op zichzelve geen gewigt had, de aanleiding gegeven heeft tot dezen gevaarvollen worstelstrijd. Dit eilandje, *Shahpurée* genaamd, is gevormd door de aanslibbingen der rivier *Naaf*, welke de grensscheiding der beide Rijken uitmaakt. De Britten plaatsten als ten gevolge eener maatregel van Politie een wacht van twaalf soldaten op dat eilandje; hierover beklaagden zich de Birmanen, bewerende, dat sedert veertig jaren hetzelve een deel uitmaakte van hunne bezittingen. De correspondentie der *Birmanen* te dezer gelegenheid, heeft al het voorkomen van gevloeid te zijn uit de gedachte van menschen die het gevoel en de bewustheid hunner regten hebben, en die zich daarbij het gevaar van den oorlog niet ontveinzen, maar die het gevaar om zich met verachting te zien behandelen, als nog veel grooter beschouwen. De briefwisseling daar-

(*Het vervolg op de volgende bladz.*)

entegen is, aanmatigend; zij weigeren het geven van elke uitlegging, zij toonen zich verontwaardigd, dat men nog durft twijfelen, nadat zij reeds beslist hadden. Men ziet dat de Engelschen zich als bevoorregte wezens beschouwen, en dat zij indedaad twijfelen, of die tweevoetige schepsels met welke zij handelen, ook wel menschen zijn, en zij zich niet kunnen weerhouden te lagchen, wanneer zij spreken van *Zijne Majesteit met de gouden voeten* (hetwelk de titel is, dien de Keizer der Birmanen neemt,) niet anders dan of *Zijne Majesteit* een Koning der Apen was. De gebeurtenissen toonen dagelijks hoezeer zulk een hoogmoed een slechte raadgever is, hoezeer het de volken nog meer van hen vervreemt dan de ergste onregtvaardigheden; hoezeer zulk een handvol menschen zijne magt in de waagschaal stelt, wanneer het openlijk de houding aanneemt van de meerderheid te verachten en te versmaden. De Engelschen hebben de overwonnen volken altijd beter beheerd en beter betaald dan de Franschen; en echter hebben zij zich altijd meer gehaat gemaakt dan deze, en zulks alleen vermits zij zich op zulk eenen afstand van die overwinnelingen houden. De despotieke magt waarmede de Engelsche Compagnie den geringsten harer dienaren in Indië bekleed, heeft dit nationaal gebrek nog ruimer ontwikkeld. Men zoude zeggen dat zij het zich tot eene taak gesteld heeft om hun het hoofd op hol te brengen door overmaat van hoogmoed. Men kan hierover raadplegen: *An examination of the papers sent before Parlement, respecting the w.. in India, volume V, p. 358—373 N°. 17 for May 1825 in the Oriental Herald.*

Maar indien het waar is dat hoogmoed den krijg begonnen heeft, dan is hebzucht de voornaamste oorzaak, dat de krijgsverrigtingen in dezen oorlog met geen luisterrijker uitslag bekroond zijn geweest. De Engelschen hebben niet alleen in het zeeregt een beginsel gehandhaafd, hetwelk sedert langen tijd door het algemeen staatsregt der volken gewraakt is, toch zij het bijzonder eigendom der individus van volken met welke zij in oorlog waren, goeden prijs verklaard hebben. Zij hebben dit beginsel ook overgebragt in hunne overzeesche oorlogen, ten einde den moed hunner zeeli den aan te wakkeren, en op dat de zeesoldaten der koninklijke marine geene minder winstbeloovende kansen zouden hebben dan de Kaapvaarders, zij hebben daarom de verdeeling van de buitgemaakte goederen onder zekere regelen gebragt, en daaronder begrepen alle prijzen die gemaakt werden, zoo wel op de Kooplieden als op de Gouvernementen der volken met welke zij in oorlog zijn (*). De waarde der linie-schepen en die der krijgsbehoeften wordt door de Admiraliteit aan de prijsmakers betaald. Op gelijke wijze hebben de Indie de Engelsche krijgsknechten, behalve hunne soldij, ook aanspraak op hun aandeel in de veroveringen. Het Gouvernement moet hun allen openbaren of bijzondere eigendom betalen waarvan zij zich bemagtigd hebben en waarvan het Gouvernement voordeel trekt, en deze oorlogs-wet, die nog naar de oude barbaarschheid

(Het vervolg op den kant van deze bladz.)

smaakt, daar zij de overwinnaars aan de woestheid der koopvaarders ten prooi geeft, doet wezenlijk nadeel aan de mildere bedoelingen van het Gouvernement en aan eene wel begrepen staatkunde, wanneer hetzelve door toegevendheid de overwonnen vijanden aan het opgelegde juk had kunnen gewennen. Dat stelselmatig plonderen, op eene reusachtige schaal, gedurende den krijg tegen de Maratten uitgeoefend (1818 tot 1823) heeft een regtsgeding te weeg gebragt, hetwelk heden nog aanhangig is, over het procedures van den buit, die bij het innemen van Deccan gemaakt is, gewaardeerd op netto 12,217,985 ponden sterling, maar waarvan de armée niet minder dan zeven millioen voor haar aandeel vordert. (dat is ongeveer 77 millioen N. guld.) Men beschuldigt de Compagnie dat op eene schraapzuchtige wijze aan hare soldaten de belooning betwist, welke hun toekomt. Maar, wat nog treffender voorkomt, is de plonderzucht welke door dat alles meer en meer in het leger veld wint. Het is der moeite waardig om te aanschouwen hoe zij achter hunne legers een *comité van prijsmaking* organiseren, met zoo veel verontwaardiging over de oorlogscontributien spreken welke andere overwinnende volken soms uitgeschreven hebben. Hoe het zij, dat *Comité van buit- of prijsmaking* is erger vijand voor de Engelschen dan de *Birmanen* zelve. Indedaad gedurende den laatsten veldtogt werd de armee meer dan eenmaal ter beschikking gesteld van het meergemeld *Comité*. Men heeft de krijgsknechten gebruikt, om alles bij een te brengen wat zij maar grijpen en vangen konden indien het slechts van dien aard scheen dat het tot geld kon gemaakt worden. Dus heeft men om een voorbeeld bij te brengen, de menigte vaartuigen over welke de Britsche bevelhebbers te beschikken hadden, niet gebezigd om de troepen de rivier opwaarts naar Ava te vervoeren, maar integendeel om rijst in de velden bij een te brengen, en dezelve te verkoopen voor rekening van de buitmakers. Op gelijke wijze hebben zij zich meester gemaakt van het hoornvée, timmerhout en meer andere voorwerpen: op die manier vermeerderde men de kosten van den oorlog, en men maakte het doel der krijgsverrigtingen ondergeschikt aan de drift om op allerlei wijzen buit te maken: hierdoor hebben zij zich het landvolk tot bittere vijanden gemaakt, die bevorens zeer onverschillig waren omtrent hunne onderdrukkers, en men offerde de gezondheid zelfs der troepen gedurende den regentijd, geheel en al op aan de bedoelingen van het Commité van buitmaking.

(*) Zie *Discreditable proceedings of the British Anthorities at Rangoun.*

ZEE-TIJDING.

Sedert onze laatste zijn in Tessel binnengekomen J. Hulsen Jr., van Batavia, V. Kramer, van Rio de Janeiro, W. J. Stuit, van Baijonne, T. Ysbrands, van Smirna; de laatste ligt quarantaine in 't Nieuwe Diep, J. Stijntjes, van Marseille, L. Zok, J. R. Roelinga, en G. S. Rotgans, van Bordeaux.

In het Vlie is binnengekomen J. Raper, van Hull.

Te Cuxhaven hebben, onder meer anderen, overwinterd de schepen *Catarina*, Kapt. J. Ebbesen, naar Kadix, *die Frau Cicilia*, Kapt. Kramer, naar Vigos, de evers *de jonge Dirk*, Kapt. D. van Rige en *Jenny fur Pearce*, Kapt. A. Pieper, beide naar Amsterdam, alle van Hamburg.

Te Baijonne is aangekomen Kapt. van Louwe, van Ostende.

* * *De Houtvester in het 1ste District ZUID HOLLAND*, geeft bij deze kennis, dat de AANVRAAG-BILLETTEN voor Jagt en Visscherij, door de belanghebbende kunnen worden afgehaald; terwijl zij tevens herinnert worden, dat dezelve vóór den 1sten April aanstaande, behoorlijk ingevuld moeten worden terug bezorgt, wordende na dien tijd geene verzoeken dan bij Request aangenomen.

C U N Æ U S.

135ste KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ.

Z E S D E K L A S S E.

69ste Lijst, N°. 13952 en 5877, ieder een prijs van *f* 1000.
70ste „ „ 23164 en 2763, ieder *f* 1000.
71ste en laatste Lijst, N°. 30480, *f* 1000, en 32186, een premie van *f* 15,000.

* * Ten Kantore van N. NATHANS, op den Nieuwen Rijn te Leyden, is heden wederom getrokken in de 71ste Lijst der zesde en laatste Klasse van de 135ste *Kon. Ned. Loterij*, de allerlaatste premie van VIJFTIEN DUIZEND GULDENS, op N°. 32186, Devijs: *DOORGESPEELD EN OOK GEDEELD.*

Leyden 3 Maart 1827.

LEYDSCHE SCHOUWBURG.

Onder directie van J. H. HOEDT en W. A. BINGLEY, Maandag den 5 Maart 1827,
Op algemeen vereerend verzoek eene tweede Voorstelling van
DE STIEFMOEDER, OF WELKE IS DE BRUID? *Blijspel*, in vijf Bedrijven. Na hetzelve: DE ZOTTE ECHTVERBINDTENIS, *Blijspel*, met *Zang*, naar het Fransch; nooit alhier vertoond.

* * Heden voormiddag beviel, onder Gods zegen, zeer voorspoedig van een ZOON, ANNA CHRISTINA VAN DE KERCKHOFF, geliefde Echtgenoote van
A. C. VAN ALTENA,
LEYDEN den 20 Februarij 1827.

* * LEYDEN d. 25 Februarij 1827. Heden overleed in den ouderdom van vijftig jaren, Vrouwe JEANNE MADELAINE HUYGENS, geliefde Echtgenoote van G. SALOMON, *Med. Doctor.*

* * Ons geliefd jongste Dochtertje ELISABETH, overleed heden tot onze bitterste droefheid, in den ouderdom van circa negen maanden.
LEYDEN 3 Maart 1827. COENRd. HENDk. MEIJER, Jr.
C. G. S. MEIJER, geb. STEENBERGH.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.
Amsterdam den 2 Maart 1827.

Holland,	Werkelijke Schuld	2½ pCt.	*f* 51¾	a 52
	Rest. Uitgestelde dito		13/16	a ⅞
	Kans-Biljetten		18	a 18½
	Stellen van uitgeloten dito		6075	a 6125
	Amortisatie-Sijndic.	4½ pCt.	94¾	a 95¼
	Domein Losrenten	2½ „	87¼	a 87¾
	Handel-Maatschappij	4½ „	87¼	a 87¾
Frankrijk,	Inschrijving Grootb.	5 „	—	a —
	Dito op dito	3 „	69	a 69½
Rusland,	bij *Hope en Comp.*	5 „	99½	a 100
	Ins. op 't Grootb.	6 „	51¼	a 52
Pruissen,	Obl. Neg. Londen	5 „	—	a —
	dito in Londen van 1822		—	a —
Spanje,	Obl. bij *Hope en Comp.*	5½ pCt.	26¼	a 26¾
	Nieuwe geldl. van 1822		11	a 11¼
Oostenr.,	Obl. bij *Gollen Comp.*	5 „	76	a 76¾
	dito	4 „	61½	a 62
	Certificaten	2½ „	42¼	a 42¾
	Neg. Metaliek	5 „	85¼	a 85¾
	Dito Bank-Actien		1285	a 129.
Napels,	Certificaten	5 pCt.	70¼	a 70¾
	dito dito in Napels		70	a 70½

* * *De Rentmeester van* RIJNLAND, zal op Woensdag den 7 Maart 1827, op den Huize *Zwanenburg*, te Half-wegen den Spaarndammer Dijk, betaling doen van al de gemaakte Aard- en Dijkwerken, bestede Materialen enz.; die zoodanige Penningen te goed hebben; alsmede alle die Land- en Dijkhuren, mitsgaders Recognitien enz., aan het Land van Rijnland schuldig zijn, komen, zonder eenig verzuim, ten dage en plaatse voornt., des morgens ten negen uren.

* * BETALING VAN COUPONS *HAMBURGER-RUSSEN.*
GEBROEDERS ANDRESON, op de Breedestraat te Leyden, vaceeren dagelijks, (except Zaturdag en Zondag) van 12 tot 2 ure, tot betaling der COUPONS HAMBURGER RUSSEN, verschenen primo Maart, en wel tot de cours der dag; alsmede van meer andere BUITENLANDSCHE COUPONS.

* * *J. WITENBURG DE VRIES, Beurtschipper van* LEYDEN *op* GORKOM, 's HERTOGENBOSCH, *enz.*
geeft aan de belanghebbende bij deze kennis, dat hij in lading legt van Heden, Maandag den 5de tot Woensdag den 7 dezer, om op Woensdag, des morgens om 10 ure, van hier op bovengenoemde plaatsen te varen; alsmede de Goederen op Helmond en verdere plaatsen langs den Zuid-Willems Vaart tot Maastricht, en van daar naar het land van Luik en Nameur en de daarbijgelegen plaatsen, bij bovengemelde Schipper kunnen bezorgt en *geëxpedeerd* worden tot op hare bestemming; alsmede op Antwerpen, Mechelen en Brussel. Ieder kan verzekerd zijn van een spoedige en min kostbare verzending.

* * M. BACHER, *d'Amsterdam, a l'honneur de prevenir les Dames qu'il vient d'arriver avec un bel assortiment de* CHAPEAUX, *de* BONNETS *habillés et de* LINGERIES, *tout du dernier goût. Se recommande à la faveur des Dames de cette ville. Est logé* Lion d'Or, *au Breedestraat à Leide. Ne, reste dans cette Ville que jusqu'à Mercredi prochain.*

* * Alhier is gearriveerd PIETER POSTHAUS met een fraaije assortiment geleerde GOUDVINKEN, welke verscheidene *Aria's* fluiten, zoo als: *Minuet*, *Malbroek*, *Conterdans*, *enz.* Is gelogeerd bij L. SCHOUFOUR, *Logementhouder*, in de Mandemakerssteeg in *de omgekeerde Pot*, N°. 122, te Leyden.

* * Alhier is gearriveerd een *Koopman* met een groote partij allerbeste *Saxische* KANARIE-VOGELS, zingen zoo wel de Nagtegaalslag als de Waterrol, zoo wel bij avond als bij dag. Is gelogeerd bij L. SCHOUFOUR, *Logementhouder*, in de Mandemakerssteeg in *de omgekeerde Pot*, N°. 122, te Leyden.

* * UIT DE HAND TE KOOP, om tegen primo Mei aanstaanden te kunnen aanvaarden, een zeer hecht, sterk en wel doortimmerd HUIS en ERVE, met diverse zoo behangen als onbehangen Kamers, Keuken, Kelder, zeer groote ruime Droogzolders, Provisiekamer en verdere comoditeiten, Plaats, Stal, Koetshuis en zeer fraaije aangelegde Tuin, staande en gelegen op de Hooigracht, Wijk 6 N°. 728, en uitkomende op de Middelstegracht te Leyden. Te bevragen bij den Notaris Mr. SCHELTUS, te Leyden voornoemd en te Amsterdam bij O. O. VAN DEN BERG.

* * Op Zaturdag den 17 Maart 1827, des avonds ten vijf ure, zal men, op bekomen *Regterlijke authorisatie*, in het Heeren Logement aan den Burg binnen Leyden, publiek doen veilen en verkoopen: Een hecht, sterk en wel doortimmerd HUIS en ERVE, staande en gelegen binnen Leyden, in het Noordeinde, omtrent de Witte Poort, Wijk 1 N°. 143, met een Stalling daar achter. — Voorts een KOETSHUIS en STALLING, en nog een KOETS- of WAGENHUIS, staande bij en omtrent het eerstgemelde Perceel: alles breeder bij billetten gespecificeerd; zijnde nadere informatie te bekomen ten Kantore van den Notaris H. ROSKES, te Leyden voornoemd.

* * Op Zaturdag den 17 Maart, des avonds ten vijf ure, zal men in het Heeren Logement aan den Burg binnen Leyden, publiek doen veilen en verkoopen: Een hecht, sterk en wel doortimmerd HUIS en ERVE, staande binnen de Stad Leyden op de Heerengracht, Wijk 7 N°. 128, en een PAKHUIS te Leyden op de Koepoortsgracht, Wijk 2 N°. 42: breeder bij billetten omschreven; zijnde nader informatie te bekomen ten Kantore van den Notaris H. ROSKES, te Leyden voornoemd.

Te Leyden bij de Wed. ANTHONY DE KLOPPER EN ZOON, op de Breedestraat.